

FORUNDERSØGELSE

Vandløbsrestaurering

Limfjord Nord

Vandopland: 1.2 Limfjorden

Indsatser ref. nr.: Spærringer: RIN-00288, RIN-00291, RIN-00293, RIN-00298, RIN-00308, RIN-00309, RIN-00311, RIN-00313, RIN-00315.
Restaurering: 418, 425 (del af), 427, 414, 408, 395, 401.
Rørlægninger: RIN-1461, RIN-1332.

Februar 2016 – Revideret juni 2016

Den Europæiske Union
Den Europæiske Hav- og Fiskerifond
Vi investerer i hav og fisk

Bilagsfortegnelse

- Bilag 1: Vandløbsrestaurering i Skalsdal bæk, ref. nr. 418
- Bilag 2: Vandløbsrestaurering i Skravad Bæk, ref. nr. 427
- Bilag 3: Vandløbsrestaurering i Simested Å, ref. nr. 425 (dele af)
- Bilag 4: Vandløbsrestaurering i Grøft ved Sundstrup, ref. nr. 414
- Bilag 5: Vandløbsrestaurering i Hedegård Bæk, ref. nr. 408
- Bilag 6: Vandløbsrestaurering i Kølsen Møllebæk, ref. nr. 395
- Bilag 7: Vandløbsrestaurering i Kølsen Møllebæk, ref. nr. 401
- Bilag 8: Spærring i Løvel Møllebæk, ref. nr. RIN-00288
- Bilag 9: Spærring i Agatelund Bæk, ref. nr. RIN-00291
- Bilag 10: Spærring i Agatelund Bæk, ref. nr. RIN-00293
- Bilag 11: Spærring i Skalsdal Bæk, ref. nr. RIN-00298
- Bilag 12: Spærring i Vinge Møllebæk, ref. nr. RIN-00308
- Bilag 13: Spærring i Vinge Møllebæk, ref. nr. RIN-00309
- Bilag 14: Spærring i Vorning Møllebæk, ref. nr. RIN-00311
- Bilag 15: Spærring i Vorning Møllebæk, ref. nr. RIN-00313
- Bilag 16: Spærring i Vorning Møllebæk, ref. nr. RIN-00315
- Bilag 17: Rørlægning i Ulbjerg Møllebæk, ref. nr. RIN-1461
- Bilag 18: Rørlægning i Ulbjerg Møllebæk, ref. nr. RIN-1332

"Bilag 4" vedr. DVFI-værdier og ørredforekomst er vedlagt de enkelte forundersøgelser.

Indledning

NaturErhvervstyrelsen har ved brev af 23. juni 2015 (sagsnr. 15-0196993) meddelt tilsagn om tilskud til forundersøgelse af vandløbsrestaureringsprojektet "Limfjord Nord". Forundersøgelsen omfatter 18 enkeltindsatser.

Forundersøgelsens formål er at klarlægge om der er mulighed for restaurering ved udlægning af sten og gydegrus på 7 strækninger i 6 vandløb, om der kan skabes faunapassage ved 9 spærringer i 5 vandløb, og om 2 rørlagte strækninger af et vandløb kan genåbnes. Alle indsatser indgår i den endelige vandplan for vandopland 1.2 Limfjorden.

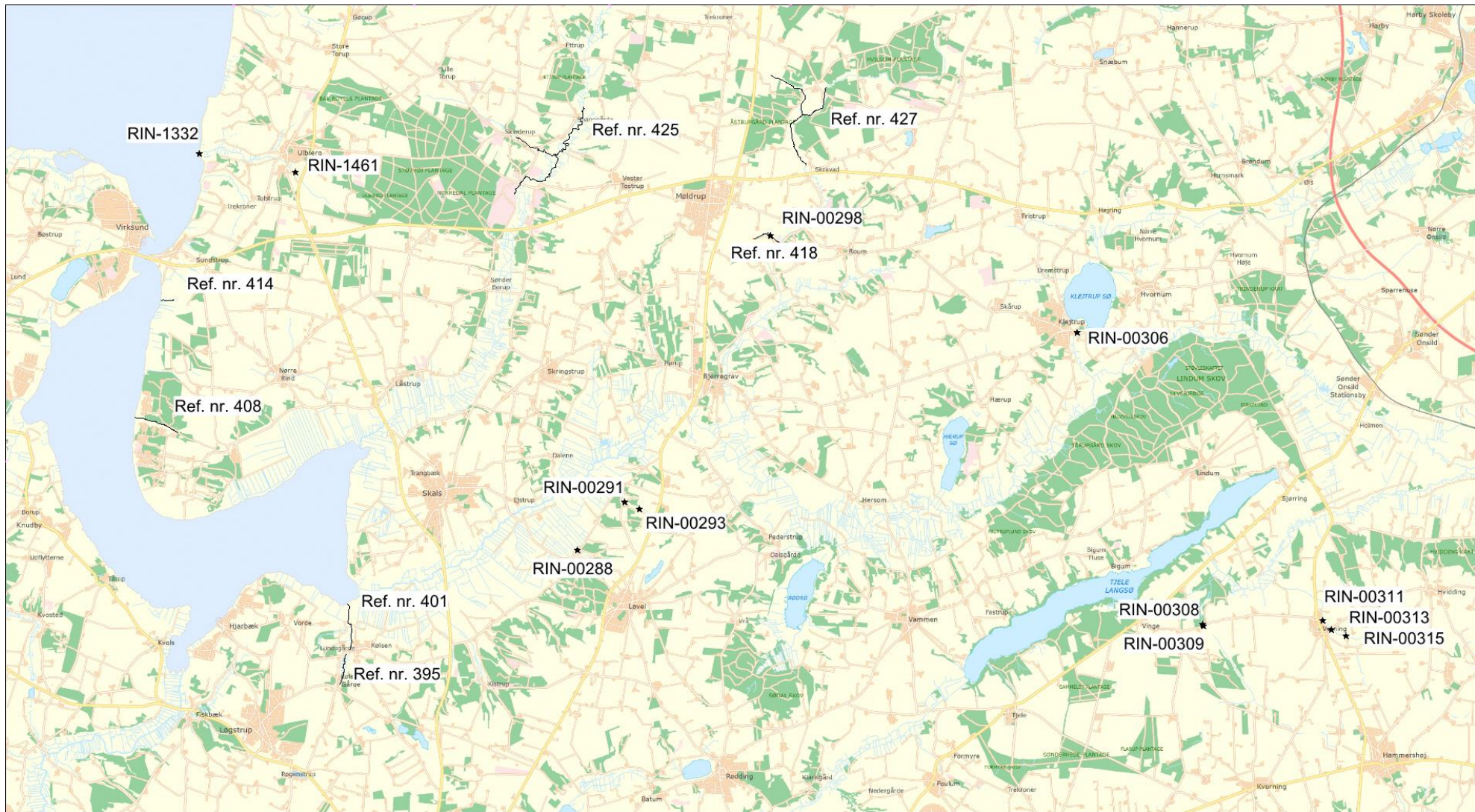
Forundersøgelsen er gennemført af Viborg Kommunes egne medarbejdere.

Forundersøgelsen indeholder følgende indsatser:

Restaurering af Skalsdal Bæk, ref. nr. 418.
Restaurering af Skravad Bæk, ref. nr. 427.
Restaurering af Simested Å, del af ref. nr. 425.
Restaurering af Grøft ved Sundstrup, ref. nr. 414.
Restaurering af Hedegård Bæk, ref. nr. 408.
Restaurering af Kølsen Møllebæk, ref. nr. 395.
Restaurering af Kølsen Møllebæk, ref. nr. 401.
Spærring i Løvel Møllebæk, ref. nr. RIN-00288.
Spærring i Agatelund Bæk, ref. nr. RIN-00291.
Spærring i Agatelund Bæk, ref. nr. RIN-00293.
Spærring i Skalsdal Bæk, ref. nr. 00298.
Spærring i Vinge Møllebæk, ref. nr. RIN-00308.
Spærring i vinge Møllebæk, ref. nr. RIN-00309.
Spærring i Vorning Møllebæk, ref. nr. RIN-00311.
Spærring i Vorning Møllebæk, ref. nr. RIN-00313.
Spærring i Vorning Møllebæk, ref. nr. RIN-00315.
Rørlægning i Ulbjerg Møllebæk, ref. nr. RIN-1461.
Rørlægning i Ulbjerg Møllebæk, ref. nr. RIN-1332.

De enkelte forundersøgelser fremgår af bilag 1-18. "Bilag 4" vedr. DVFI-værdier og ørredforekomst er vedlagt de enkelte forundersøgelser.

Nedenstående kort viser placeringen af de enkelte indsatser.

Samlet konklusion

De 18 udpegede indsats som forundersøgelsen omfatter kan ikke alle anbefales gennemført.

Fem af de i vandplanen angivne **spærringer** findes ikke. Det drejer sig om spærringen i Løvel Møllebæk (RIN-00288), spærringen i Skalsdal Bæk (RIN-00298), den ene af spærringerne i Vinge Møllebæk (RIN-00308), og to af de tre spærringer i Vorning Møllebæk (RIN-00311 og RIN-00313). Her skal der således ikke gennemføres en indsats.

Forundersøgelsen har derudover vist, at det ikke vil være omkostningseffektivt at fjerne de to spærringer i Agatelund Bæk (RIN-00291 og RIN-00293). Den opstrøms vandløbsstrækning er kort, af meget ringe kvalitet og ikke egnet til ørredvand, samtidig med at omkostningerne til at fjerne spærringerne og genetablere vandløbet vil være meget store. Det anbefales derfor at der ikke gennemføres en indsats her.

Spærringen i Vinge Møllebæk (RIN-00309) består af et styrt med stort fald (ca. 2m) gennem et rør der fører vand fra Vinge Mølle dam under vejen. Både bækken og mølledammen er Natura 2000-område, omfattet af Naturbeskyttelseslovens §3 om beskyttede naturtyper, og omfattet af en fredningskendelse. Det omgivende terræn er meget stejlt, og Vinge Møllebæk er opstrøms mølledammen ikke egnet til ørredbiotop. Det er Viborg Kommunes vurdering at omkostningerne og de anlægstekniske udfordringer ved at anlægge en faunapassage er for store i forhold til den eventuelle naturgevinst, samtidig med at etablering af et stryg vil være svært at forene med de beskyttelseshensyn der skal tages i forhold til fredningskendelsens bestemmelser og områdets status som Natura 2000-område. Det anbefales derfor at der ikke gennemføres en indsats.

Det er således kun en af spærringerne, Vorning Møllebæk (RIN-00315) der anbefales gennemført. Spærringen er ikke placeret som angivet i vandplanen, men godt 100m nedstrøms. Den består i nogle små damme der er meget tilgroede, og der kan let genetableres fuld faunapassage. Lodsejeren er indforstået med projektet.

Af strækningerne udpeget til **vandløbsrestaurering** er det kun 3 af de 6 der anbefales gennemført.

Skalsdal Bæk (ref. nr. 418) er et meget lille vandløb med ringe fald og dårlig vandkvalitet. Udlægning af sten og gydegrus vil ikke forbedre miljøtilstanden så længe vandet er påvirket af organisk forurening, og en indsats vil derfor ikke være omkostningseffektiv.

Hedegård Bæk (ref. nr. 408) er ligeledes et lille vandløb der er kraftigt påvirket af den tilstødende golfbane. Vandløbet har tidligere været rørlagt, men blev frilagt på det meste af strækningen for over 10 år siden, og der er udlagt sten og gydegrus. Faldet er lille og vandføringen moderat. Det vurderes at vandløbet har ringe værdi som fiskevand. En indsats vil ikke være omkostningseffektiv.

Den øverste del af Kølsten Møllebæk (ref. nr. 395) er udpeget til restaurering, men det anbefales ikke at gennemføre en indsats, da vandløbets tilstand allerede er meget god.

De tre vandløbsrestaureringsindsatser der anbefales gennemført er Skravad Bæk (ref. nr. 427), Simsted Å (del af ref. nr. 425), og Kølsten Møllebæk (ref. nr. 401).

I Skravad Bæk er det kun en mindre del af strækningen der egner sig til udlægning af sten og gydegrus. Vandløbet er overvejende langsomt-flydende og tilgroet, men på mindre strækninger er forholdene inklusiv faldforholdene mere gunstige, således at der kan udlægges korte gydebanks og dermed opnås forbedrede forhold for vandløbsfaunaen.

I Simested Å (del af ref. 425), som generelt er i god tilstand og hvor den seneste udsætningsplan fra 2014 påpeger at der er så god en naturlig bestand af ørreder at der ikke længere er behov for udsætninger, kan de eksisterende forhold forbedres yderligere ved at forlænge eksisterende stryg og stryglignende strækninger ved udlægning af gydebanks på tre lokaliteter.

Den yderste del af Kølsholm Møllebæk (ref.nr. 401) er på en stor del af strækningen beliggende på hævet havbund og har dermed naturligt et ensartet forløb med lavt fald og sandet bund. På dele af strækningen kan man dog se at tilstedeværelsen af træer og små slyng giver lidt større variation, og det anbefales derfor at gennemføre en restaurering med udlægning af grus enkelte steder fordelt på de yderste ca. 800m.

Grøft ved Sundstrup (ref.nr. 414) er et meget lille vandløb, der for en stor del af strækningens vedkommende har et diffust forløb og er delvis rørlagt. Udløbet i Hjarbæk Fjord er også diffust. Vandløbet er ikke ørredvand, men har en høj naturværdi. Lodsejeren (Naturstyrelsen Kronjylland) er indstillet på selv at fjerne rørlægningen og dække udgifterne til det. Yderligere restaureringstiltag anbefales ikke.

De to **rørlægninger** i Ulbjerg Møllebæk udpeget til indsats kan begge gennemføres. Rørlægningen ved udløbet i Lovns Bredning (RIN-1332) kan forkortes så den ikke længere udgør en spærring, men det er nødvendigt at opretholde noget af rørlægningen så en offentlig sti fortsat kan passere vandløbet og udløbet ikke eroderes bort ved højvande. Den anden rørlægning (RIN-1461) fører under en afgræsset eng og fungerer som kreaturpassage. Dette rør kan også forkortes til en kreaturpassage så det ikke længere udgør en spærring, og en ny vandløbsstrækning kan etableres.

Samlet er det således 7 af de 18 undersøgte indsats der anbefales gennemført. Heraf gennemføres en af indsatserne af lodsejeren (Naturstyrelsen Kronjylland).

Samlet budgetoverslag for gennemførelse af indsatserne og det samlede restaureringsprojekt

Indsats	Kan gennemføres	Prisoverslag anlæg kr.	Referenceværdi kr.
Vandløbsrestaurering i Skalsdal Bæk, ref. nr. 418	Nej	-	10.224
Vandløbsrestaurering i Skravad Bæk, ref. nr. 427	Ja	20.000	62.016
Vandløbsrestaurering i Simested Å, del af ref. nr. 425	Ja	130.000	69.258
Vandløbsrestaurering i Grøft ved Sundstrup, ref. nr. 414	Ja	14.000 (gennemføres af lodsejer)	4.880
Vandløbsrestaurering i Hedegård Bæk, ref. nr. 408	Nej	-	16.880

Vandløbsrestaurering i Kølsen Møllebæk, ref. nr. 395	Nej	-	12.656
Vandløbsrestaurering i Kølsen Møllebæk, ref. nr. 401	Ja	20.000	13.428
Fjernelse af spærring i Løvel Møllebæk, ref. nr. RIN-00288	Nej (ingen spærring)	-	14.826
Fjernelse af spærring i Agatelund Bæk, ref. nr. RIN-00291	Nej	-	13.818
Fjernelse af spærring i Agatelund Bæk, ref. nr. RIN-00293	Nej	-	5.880
Fjernelse af spærring i Skalsdal Bæk, ref. nr. RIN-00298	Nej (ingen spærring)	-	9.135
Fjernelse af spærring i Vinge Møllebæk, ref. nr. RIN-00308	Nej (ingen spærring)	-	53.545
Fjernelse af spærring i Vinge Møllebæk, ref. nr. RIN-00309	Nej	-	52.458
Fjernelse af spærring i Vorning Møllebæk, ref. nr. RIN-00311	Nej (ingen spærring)	-	25.284
Fjernelse af spærring i Vorning Møllebæk, ref. nr. RIN-00313	Nej (ingen spærring)	-	19.110
Fjernelse af spærring i Vorning Møllebæk, ref. nr. RIN-00315	Ja	30.000	11.361
Frilægning af rørlægning i Ulbjerg Møllebæk, ref. nr. RIN-1461	Ja	130.000	28.560
Frilægning af rørlægning i Ulbjerg Møllebæk, ref. nr. RIN-1332	Ja	155.000	166.170
I alt		499.000	589.489

Indsatserne forventes at kunne gennemføres i 2016-2017.